

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

Operation Role of Agricultural Village Volunteers in Satun Province

ศุมาลิน ขวัญแก้ว (Sumalin Khwankaew)¹ พลสรารณ สราญรมย์ (Ponsaran Saranrom)²สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanseem)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ข้อมูลทางสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล 2. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสตูล 4. ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสตูล ประชากรในการศึกษา คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดสตูล จำนวนทั้งสิ้น 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.44 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.79 คน มีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรเฉลี่ย 133,741.21 บาท/ปี มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 13.84 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรที่ดินเช่าเฉลี่ย 6.63 ไร่ มีสถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน มากกว่า 1 อย่าง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เฉลี่ย 5.33 ปี เข้ามาปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเพราะต้องการโอกาสได้รับการอบรมดูงาน มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ย 18.21 ครั้ง/ต่อปี แหล่งรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรส่วนใหญ่มาจากบุคคล ซึ่งอยู่ในระดับมาก ได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงาน จากการสนับสนุนช่วยเหลือในการประสานงานจากหน่วยงานภาครัฐ ในระดับมาก 2) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูลมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในระดับมาก 3) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล มีความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 บทบาท ได้แก่ (1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน (2) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน (3) การประสานงาน (4) การถ่ายทอดความรู้ (5) การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (6) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน (7) การรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 4) ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล พบว่ามีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ (1) ปัญหาด้านการประสานงานและให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (2) การได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ส่วนข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ (1) การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทที่เหมาะสม (2) ควรมีการยกย่องเชิดชูอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ การปฏิบัติงานตามบทบาท อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสตูล

¹ นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช baby_pray@hotmail.com

² ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช oh1981@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tukstou@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The objective of this research is to study 1. basic factors of individual, economy and society, 2. knowledge and understanding of village agricultural volunteers, 3. opinion related to role and duty-based operation, and 4. problems and suggestions related to role and duty-based operation. The population is 278 village agricultural volunteers of Satun Province in total under determination of sample size for 165 persons using Simple Random Sampling Method. The instrument is used interview form and data is analyzed applying Descriptive Statistics. The finding of the research results indicated that: 1) most of village agricultural volunteers in Satun Province were male with average age of 50.44 years old, graduation on educational level of high school education (Grade 12)/Vocational Certificate, rice farming occupation as main occupation, average number of household workforce at 2.79 persons, average annual income from occupation carrying in agricultural sector of 133,741.21 Baht/year, average owned farming area of 13.84 rai, average farming area in rented land of 6.63 rai, more than 1 community leadership status, average operating period of village agricultural volunteer for 5.33 years, participation in operation of village agricultural volunteer due to requirement for training and field visit opportunity, average contact with the agricultural extension officer of 18.21 times/year, most source of agricultural news perception from individuals at high level in average, and gaining the operating support from coordinating support and assistance of the government agencies at high level in average, 2) having knowledge and understanding on role and duty of the village agricultural volunteers at high level, 3) the opinion of the village agricultural volunteers in Satun Province on role and duty-based operation of the village agricultural volunteers indicated high level on all of seven roles such as (1) the collector of basic data of village agriculture, (2) the co-preparer of agricultural development plan with the village committee, (3) the coordinator, (4) the knowledge transferor, (5) the problem solver of village agriculturalists, (6) the monitoring person of village agricultural situation, and (7) the emergency reporter to the related agencies; 4) the overall problem of role and duty-based operation of village agricultural volunteers in Satun Province were at high level. The problems of coordination and advice provision from agricultural extension officers, acquisition of knowledge and agricultural news and information, and suggestions were generally at highest level. The provision of appropriate support on operating materials and equipment which are necessary for operation, and role and duty-based operating expenses, has been suggested

Keywords: Roles and duties, Agricultural village volunteers, Satun Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

ภาคเกษตรมีความหลากหลายและเกี่ยวข้องกับหลายสาขา จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน โดยงานแต่ละด้านมีหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจเป็นไปด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายของรัฐบาล แต่ในปัจจุบันอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มีแนวโน้มลดลงทุกปี ประกอบกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้น ทำให้ไม่สามารถดูแลเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายและเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จากการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงจัดตั้งอาสาสมัครเกษตรโดยสนับสนุนให้เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่นคัดเลือกเกษตรกรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อเป็นตัวแทน ประสานงาน และช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวม 13 สาขา เพื่อมาเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดที่มีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้เข้ามาฝึกอบรมในการช่วยพัฒนาเกษตรกร โดยทำหน้าที่เป็นเครือข่ายเป็นแกนนำ และผู้ประสานงานการดำเนินงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ จึงได้มีการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยมีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงาน จำนวน 278 คน เพื่อปฏิบัติงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้ช่วยเหลือสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่เกษตรกร

จากการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสตูลที่ผ่านมาพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านหลายประการ เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านยังไม่เข้าใจถึงบทบาทของตนเอง ทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรมจึงไม่สามารถระบุได้ชัดเจนถึงข้อมูลที่จำเป็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพพื้นฐานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคอันจะนำไปสู่การแก้ไขเพื่อการพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูลตลอดจนปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาท เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนหรือกำหนดนโยบายในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดสตูล ให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาท โดยสามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์จริงในพื้นที่อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งเผยแพร่ผลการศึกษาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ข้อมูลทางสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

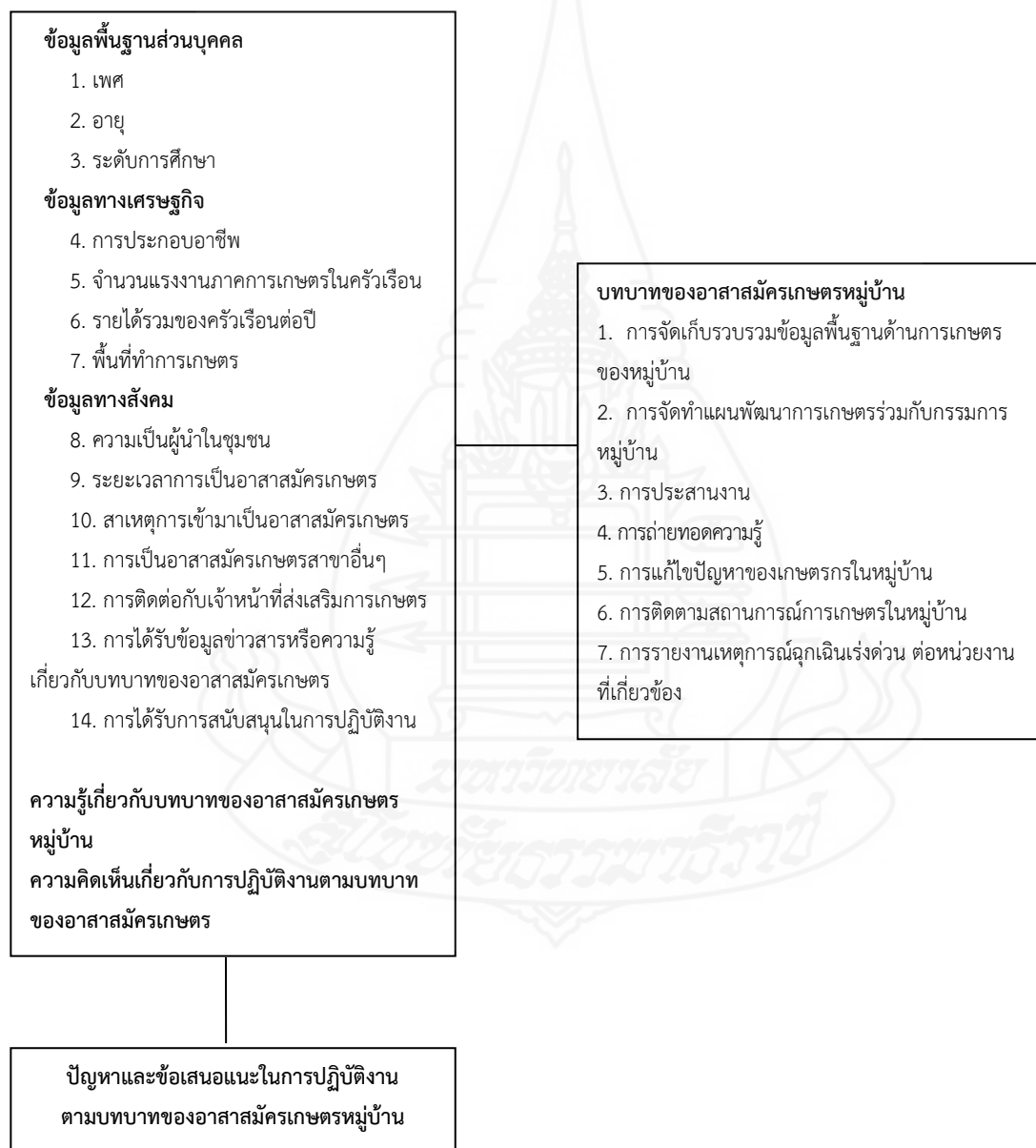

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล
4. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสตูล เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการศึกษาข้อมูลจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดสตูล จำนวน 165 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane จากประชากรทั้งหมด 278 คน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ทำการทดสอบกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของการได้รับข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เท่ากับ 0.887 การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เท่ากับ 0.891 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เท่ากับ 0.835 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เท่ากับ 0.836 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) แปลความหมายค่าคะแนนตามมาตราลิเคิร์ต (Likert typescale) 5 ระดับ คือ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง น้อย / ไม่เห็นด้วย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ปานกลาง / ไม่แน่ใจ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มาก / เห็นด้วย และคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด / เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.44 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพเสริม มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.79 คน มีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรเฉลี่ย 133,741.21 บาท/ปี รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 76,285.22 บาท/ปี รายได้รวมเฉลี่ย 186,475.15 บาท/ปี มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 13.84 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่ดินเช่า 6.63 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตรรวมเฉลี่ย 14.30 ไร่ มีสถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน มากกว่า 1 อย่าง ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธาน/กรรมการกลุ่มต่างๆ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน เป็นต้น ระยะเวลาการในการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เฉลี่ย 5.33 ปี สาเหตุที่เข้ามาปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจากส่วนรวม คือ ต้องการพัฒนาหมู่บ้าน และต้องการเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรจากตนเองคือ ต้องการโอกาสได้รับการอบรมดูงาน ได้เครือข่ายเกษตรกร/อาสาสมัครเกษตร ยังเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากกว่า 1 ประเภท ส่วนใหญ่เป็นหมอดินอาสา รองลงมาเป็นอาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์,อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี เป็นต้น มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ย 18.21 ครั้ง/ต่อปี แหล่งที่มาจากการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรจากบุคคล ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.54 จากกลุ่ม ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.33 จากมวลชน ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.77 ได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนช่วยเหลือในการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ประสานงานจากหน่วยงานภาครัฐ ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.59 การเยี่ยมเยียนและเข้ามาดูแลการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.54 และการให้ความรู้และคำแนะนำในการแก้ไขปัญหา ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.48

2. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดสตูลโดยภาพรวม มากกว่าร้อยละ 50 มีความรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน บทบาทในการเป็นผู้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน บทบาทในการเป็นผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบาทในการเป็นผู้ประสานงาน บทบาทในการถ่ายทอดความรู้ บทบาทในการเป็นผู้แก้ไขปัญหาของเกษตรกร บทบาทในการเป็นผู้ติดตามสถานการณ์การเกษตร และบทบาทในการเป็นผู้รายงานเหตุการณ์ฉุกเฉิน เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นย่อย มีประเด็นที่อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ในจังหวัดสตูล ตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 50 อยู่ 3 ประเด็น ได้แก่ 1. อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีหน้าที่กำหนดแผนถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร 2. อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีหน้าที่เสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และ 3. อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีหน้าที่เป็นผู้บันทึกการขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับตรวจสอบการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

3.1 บทบาทการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.06) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรมาขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์ ที่จะได้รับ และเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และตรวจสอบแปลงของเกษตรกร

3.2 บทบาทการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ เป็นผู้จัดเก็บข้อมูลความต้องการของเกษตรกรในหมู่บ้าน เป็นผู้จัดเก็บรวบรวมปัญหาทางด้านการเกษตรภายในหมู่บ้าน การร่วมพิจารณาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำหมู่บ้าน และการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรภายในหมู่บ้าน

3.3 บทบาทการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ เป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่และวิทยากร ในการจัดการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร และการช่วยประสานงานตามภารกิจของหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.4 บทบาทการถ่ายทอดความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ เป็นผู้เผยแพร่และถ่ายทอด ความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน และการช่วยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

3.5 บทบาทการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร และการช่วยเหลือเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้านการเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

3.6 บทบาทการติดตามสถานการณ์การเกษตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น การเฝ้าระวังการระบาดของศัตรูพืช และการเฝ้าระวังภัยพิบัติจากภัยธรรมชาติ

3.7 บทบาทการรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การรายงานข้อมูลการเกษตรของหมู่บ้านให้กรรมการเป็นผู้ประสานงานในการพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรทุกสาขาหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

4. ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ปัญหา ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผลการศึกษาปัญหาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นหลักๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) ปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาในการประสานงานและให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การได้รับความรู้ และข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร และความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานด้านการเกษตร

ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นหลักๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะ 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทที่เหมาะสม ควรมีการบูรณาการ เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการยกย่องเชิดชูอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

1. เพศ

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.8 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ วิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ (2555:1323) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทั้งนี้เพราะสภาพหรือสมรรถนะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานด้านการเกษตร และอาจมีความเป็นผู้นำในการชักจูง ขอความร่วมมือเกษตรกรในหมู่บ้านได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร วงศ์ไวยวรรณ และวารกรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ (2554:5-10) กล่าวว่า ผู้นำที่ดีต้องเก่งหรือมีทักษะในหลายๆ ด้าน เพื่อที่จะสามารถโน้มน้าวชักจูงให้ผู้อื่นทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. การศึกษา

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.8 จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. สอดคล้องกับ ชำนาญ เมืองลง (2556:90) ศึกษาบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ปวช.)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

แสดงให้เห็นว่า การศึกษามีความสำคัญมากขึ้นในการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเข้ามาทำงาน ซึ่งสังคมเกษตรอาจต้องการบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ การแก้ปัญหา การประสานงาน และสามารถช่วยเหลือชุมชนได้มากขึ้น

3. อาชีพ

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ร้อยละ 90.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก สอดคล้องกับ ระพีภัทร์ เสริมสุขจิระโชติ (2557:86) ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดชลบุรี เกือบทั้งหมดมีอาชีพหลักเป็นอาชีพเกษตรกรรม แสดงให้เห็นว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ซึ่งเหมาะสมแก่การเป็นผู้นำที่มีความรู้ในการถ่ายทอดและพัฒนาด้านการเกษตร แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน

4. สถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ร้อยละ 36.9 มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 23.8 เป็นประธาน/กรรมการกลุ่มต่างๆ และร้อยละ 17.5 เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สภาวัดรำนัน จากการที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการดำรงตำแหน่งต่างๆ ในหมู่บ้านหลายตำแหน่ง อาจเนื่องมาจากมีความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม จึงทำให้เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการดำรงตำแหน่งนั้นๆ เพื่อปฏิบัติงานดูแลและพัฒนาหมู่บ้าน สอดคล้องกับ สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554:46-51) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี เกษตรหมู่บ้านเกือบครึ่งหนึ่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน และเกษตรหมู่บ้านกว่าครึ่งไม่เป็นอาสาสมัครเกษตรด้านอื่น และเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรในชุมชนด้วย

5. การเข้ามาปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

ในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ร้อยละ 50.5 ระบุว่าต้องการโอกาสในการได้รับการอบรมดูงาน รองลงมา ร้อยละ 46.4 ได้เครือข่ายเกษตรกร/อาสาสมัครเกษตร และร้อยละ 39.9 ต้องการพัฒนาหมู่บ้าน สอดคล้องกับ ชุตติกาญจน์ ศรีวิบูลย์ (2557:74) อธิบายว่า ทฤษฎีกลุ่มจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นการผสมผสานกับประสบการณ์ระหว่างประสบการณ์ ในปัจจุบันกับประสบการณ์ในอดีต จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญาเข้ามามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วย โดยต้องหาวิธีการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน จะทำให้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และพร้อมให้ความร่วมมือกับการทำงานตามที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า การที่จะเป็นผู้นำได้ ต้องเป็นผู้ที่ต้องการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมให้กับตัวเอง เพื่อพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ที่ตนมีต่อผู้อื่น

6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดสตูล มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระหว่าง 1-10 ครั้งต่อปี รองลงมา 11-20 ครั้งต่อปี เฉลี่ย 18.21 ครั้งต่อปี สอดคล้องกับ ผุสดี จันทร (2557:11) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดนครนายก พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1 – 5 ครั้งต่อปี เฉลี่ย 9.39 ครั้ง/ปี ซึ่งเห็นได้ว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านหลายคนเพิ่งมาดำรงตำแหน่งไม่นาน และอาจยังไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

7. แหล่งที่มาจากการได้รับข้อมูลข่าวสารของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

แหล่งที่มาจากการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดสตูล จะเห็นได้ว่าแหล่งความรู้ส่วนใหญ่มาจากบุคคล ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.54 ซึ่งมากกว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารจากกลุ่มและมวลชน โดยได้รับข้อมูล ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรในหมู่บ้าน และเพื่อนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร สอดคล้องกับ ระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System) ซึ่งเป็นระบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียนการทำงานในพื้นที่ ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้ การเยี่ยมเยียน การสนับสนุน การนิเทศ และการจัดการข้อมูล ที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การชี้แจงทำความเข้าใจ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอและแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยมีการพบปะเกษตรกรทั้งในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการทำงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นกำลังหลักในการปฏิบัติงาน ในขณะที่ กัมปพล แก้วมีศรี (2545: 42) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาศุภสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่าอาสาพัฒนาศุภสัตว์ประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.7 ได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ศุภสัตว์ รองลงมาได้รับความรู้โดยการเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม และในขณะที่ ระพีภัทร์ เสริมสุขจิระโชติ (2557:86) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ดังนั้น การพัฒนาทางด้านบุคคล และส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจะเป็นผลดีต่อการเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกร

8. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในภาพรวมระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ เจริญภา กายไยไชย (2557:89) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีความรู้โดยเฉลี่ยระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตร ได้ผลดี ซึ่งทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการพัฒนาความรู้ และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูลมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน อยู่ในระดับสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.06) ซึ่งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอาจจะมีการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรมาขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร ตรวจสอบแปลงของเกษตรกร และเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ในการให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในหมู่บ้านมาก และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตร อยู่ในระดับต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 3.81) ซึ่งการระบาดของศัตรูพืช และภัยพิบัติจากภัยธรรมชาติ อาจเกิดขึ้นไม่มากนักในพื้นที่ หรือทราบข้อมูลการระบาดและภัยพิบัติล่าช้า จึงทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการแจ้งเตือนภัยกับเกษตรกร และลงพื้นที่ติดตาม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ กัณณิดา บุญยัง (2557:70) ศึกษาบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในงานส่งเสริมการเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก

10. ปัญหา ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาในการประสานงานและให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.68) รองลงมา คือ การได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.66) และความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.56) ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้ทราบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิศาสตร์ กันตอนันตพร (2554:84) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงาน หากเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงาน สามารถพูดคุยและขอคำแนะนำจากเกษตรตำบลได้ทันที รวมทั้งการที่เกษตรหมู่บ้านได้รับค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเบี่ยเลี้ยงในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น การติดต่อกับกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น จะทำให้ปัญหาในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านลดลง

11. ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล มีข้อเสนอแนะส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ควรให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.38) รองลงมาคือ ควรมีการบูรณาการ เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.33) และควรมีการยกย่องเชิดชูอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.30) ซึ่งปัจจุบันค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพสูง ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการออกไปปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทำงานด้วยจิตอาสา จึงมีความต้องการค่าตอบแทนหรือสวัสดิการในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ แนวคิด ทฤษฎี และขอบเขตของสวัสดิการ ซึ่งพิเชษฐ์ สอนสิริ, (2553:24-25) ได้แบ่งประเภทของสวัสดิการที่ให้ความมั่นคงในชีวิตการทำงานออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) สวัสดิการทางด้านเศรษฐกิจ เป็นสวัสดิการที่สามารถตีค่าเป็นรูปตัวเงิน เช่น โบนัส ค่านายหน้า ค่าอาหาร ค่าตำแหน่ง ค่าครองชีพ ค่าทำงานกะ ค่าเบี้ยขยัน ค่าน้ำมันรถ ค่ารถ ค่าเดินทาง เป็นต้น (2) สวัสดิการทางด้านสังคม เป็นสวัสดิการที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก การบำรุงขวัญกำลังใจของพนักงาน เช่น วันหยุดตามประเพณี วันหยุดพักผ่อนประจำปี วันลาป่วย วันลาคลอด วันลาบวช วันลาแต่งงาน วันลาไปทำกิจธุระ เป็นต้น (3) สวัสดิการทางด้านความมั่นคงในชีวิต เป็นสวัสดิการที่ปกป้องความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจเกิดผลต่อความไม่มั่นคงในชีวิต เช่น การรักษาพยาบาล ผลประโยชน์ตอบแทนเมื่อเกษียณอายุ เงินบำเหน็จ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประกันชีวิตหมู่ ผลประโยชน์ประเภทเงินกู้ยืมต่างๆ เป็นต้น (4) สวัสดิการทางด้านเกื้อกูล เป็นสวัสดิการที่จัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมความองอกงามในชีวิต เช่น รถรับส่ง ลาเพื่อการศึกษา ทุนการศึกษา ฝึกอบรม ทุนการศึกษา บุตร นันทนาการห้องสมุด ห้องอาหาร ชุดทำงาน รางวัลอายุการทำงาน ตรวจร่างกายประจำปี เงินช่วยเหลือต่างๆ เช่น กรณีพนักงาน สามี ภรรยา บุตรเสียชีวิต เงินช่วยเหลือคลอดบุตร เงินช่วยงานแต่งงาน เงินช่วยเหลือสมทบ เงินช่วยเหลือยืมใช้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เงินช่วยค่าโทรศัพท์ รถประจำตำแหน่ง เป็นต้น ดังนั้น การให้การสนับสนุนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ด้านเงินสวัสดิการ ค่าตอบแทน และสร้างขวัญกำลังใจด้วยการยกย่อง จะทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

1. ควรจัดทุนการศึกษาให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีความสนใจจะศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาตัวอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
2. ควรจัดโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตามหลักวิชาการ เน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต หากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านรายใดมีความรู้ ความสามารถ ควรพัฒนาต่อยอดเป็น Smart Farmer หรือ Young Smart Farmer
3. ควรจัดสัมมนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั่วประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
4. ควรจัดทำสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการ และความรู้ด้านการเกษตรต่างๆ ผ่านแผ่นวีดิทัศน์ ให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรได้ง่ายขึ้น
5. ควรจัดให้มีกิจกรรมฝึกอบรม ทบพทวนการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี
6. ควรพิจารณาให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับความช่วยเหลือด้านค่าตอบแทน เงินสวัสดิการ การประกาศ เกียรติคุณต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงานด้วยจิตอาสา จึงควรมีค่าตอบแทน และยกย่องเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเกษตรจังหวัด

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดต้องคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่อยู่ในวัยทำงาน และมีความรับผิดชอบในการทำงาน เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ
2. ควรเน้นให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีอาชีพหลักด้านการเกษตรอยู่แล้ว เพื่อถ่ายทอดและเสริมสร้างรายได้ให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
3. ควรเสริมสร้างทักษะการเป็นผู้นำเกษตรกรให้แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการเป็นวิทยาทักษะในการติดต่อประสานงาน และด้านบุคลิกภาพ เพื่อเป็นการพัฒนาและสร้างความมั่นใจให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
4. ควรผลักดันให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกิดการสร้างเครือข่าย ตั้งแต่ระดับ ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน
5. ควรมีการจัดเวทีเรียนรู้ เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีโอกาสพบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้วยกัน เป็นการสร้างแนวทางในการทำงาน สร้างความสัมพันธ์และเครือข่าย
6. ควรจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมฝึกอบรมในเชิงปฏิบัติการ หรือการสาธิตในไร่นาให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อวินิจฉัยศัตรูพืชจากประสบการณ์จริง และสามารถเข้าใจในขั้นตอน วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

7. ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง โดยมีการศึกษา ดูงาน พื้นที่ประสบความสำเร็จ เทคโนโลยี การเกษตรแบบใหม่ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถให้กับอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

8. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปีของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจ

9. ควรพิจารณาสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน วัสดุในการทำแปลงสาธิต หรือศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน และสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1. ควรมีการตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องให้ความใกล้ชิด โดยเป็นที่เสียงให้คำปรึกษาทำการชี้แจง และทำความเข้าใจ ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน

3. ควรศึกษาและติดตามข้อมูลข่าวสาร โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี ก่อนที่จะนำไปถ่ายทอดต่ออาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน และเกษตรกร

4. ควรมีการติดตาม ดูแลการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาแก่อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน และให้ความช่วยเหลือในการประสานงานกับเกษตรกร และผู้นำชุมชน

ข้อเสนอแนะต่ออาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

1. อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต้องมีความพร้อมและความตั้งใจในการเข้ามาปฏิบัติงาน และมีจิตอาสาในการเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรในหมู่บ้าน

2. อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านควรศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มทักษะให้กับตนเอง โดยการพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านยังจำเป็นต้องได้รับความรู้ และการสนับสนุนอีกหลายด้าน จากหน่วยงานต่างๆ นอกเหนือจากกรมส่งเสริมการเกษตรที่ขึ้นตรงต่ออาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน เพื่อทำให้การทำงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ดำเนินการได้ดีขึ้น ดังนี้

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยเปิดให้อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกระดับ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการเกษตร ที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

2. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนายางให้ได้คุณภาพที่ดี ตรงตามความต้องการของตลาด

3. กรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรให้ความรู้และเผยแพร่เกี่ยวกับวิธีการสหกรณ์

4. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ควรให้ความรู้และส่งเสริมการจัดทำบัญชีกลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพ บัญชีครัวเรือน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

5. กรมพัฒนาที่ดิน ควรให้ความรู้ ดูแล และให้คำแนะนำในเรื่องดินที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร การทำปุ๋ยหมัก การแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน

6. กรมชลประทาน ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้น้ำในพื้นที่การเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

7. กรมการข้าว ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว และการพัฒนาข้าวสายพันธุ์ใหม่

8. กรมปศุสัตว์ ควรดูแล และให้คำปรึกษา การเฝ้าระวังควบคุมและป้องกันการเกิด โรคระบาด และสุขอนามัยของสัตว์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการของเกษตรกร ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ความร่วมมือและการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตลอดจนการบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผู้ที่ดูแลอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้สามารถถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างเหมาะสม

4. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เกษตรกรได้รับการช่วยเหลือ และการบริการที่ทันต่อเหตุการณ์ และพัฒนาการทำงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2551). “ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พ.ศ. 2551” ประกาศ ณ วันที่ 31 มกราคม 2551

กณณิดา บุญยิ่ง. (2556). บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการส่งเสริมการเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

กัมปพล แก้วมีศรี. (2545). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เจษฎา กาพย์ไชย. (2556). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชุตติกาญจน์ ศรีวิบูลย์. (2557). หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

- ชำนาญ เมืองลอง. (2555). บทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ผุสดี จันทร. (2556). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดนครนายก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พิเชษฐ์ สอนสิริ. (2553). สวัสดิการที่ให้ความมั่นคงในชีวิตการทำงาน. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระพีภัทร์ เสริมสุขจิระโชติ. (2557). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิวัฒน์ ภูพริ้ม และคณะ. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการแห่งชาติ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, วิทยาเขตกำแพงแสน.
- สุวิสาส์ กันตอนันตพร. (2554). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุนทร วงศ์ไวยศวรรณ และวราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ. (2554). “ผู้นำและแรงจูงใจ” ในเอกสารการสอน ชุดวิชาการและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 5 นนทบุรี สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช